

Zuid-Hollands Landschap

*Wandel-
kriebels?
Ga eropuit!*

Heemtuin Tenellaplas

Dwalen langs duinlandschappen

0,5 km

Welkom in de Duinen van Oostvoorne

Achter bezoekerscentrum Tenellaplas ligt een heemtuin waarin verschillende stukjes duinlandschap bijeen zijn gebracht. Op een kleine oppervlakte vind je drassige oevers, graslanden, droge zandhellingen, struweel en bos. In de tuin groeien ruim driehonderd soorten duinplanten, waaronder een rijke variatie aan orchideeën. Maar er valt veel meer te ontdekken, zoals een groot aantal paddenstoelen, vlinders en libellen.

*Beleef
de natuur
dichtbij!*

Heemtuin Tenellaplas

OP WEG

Start

Bezoekerscentrum Tenellaplas, Duinstraat 12a, 3235 NK Rockanje.

[Bekijk in Google Maps](#)

[Bekijk openingstijden](#)

Lengte

Het hoofdpad door de heemtuin is 0,5 km lang.

Parkeren

Rij vanaf Rotterdam over de A15 en N218 richting Oostvoorne, dan voorbij Oostvoorne via de N496 richting Rockanje. Volg vanaf deze weg de borden naar het bezoekerscentrum. Hier is voldoende parkeergelegenheid.

Openbaar vervoer

Neem vanaf metrostation Spijkenisse Centrum buslijn 403 naar Oostvoorne en stap uit bij halte Berkenrode. Loop 50 m achter de bus aan en ga rechtsaf (Achterstrypseweg). Dan na 200 m rechtsaf (Olaertsduynweg) en steeds rechtdoor. Volg de bordjes 'Bezoekerscentrum ZHL' (in totaal ca. 25 minuten lopen). Zie ook [9292.nl](https://www.9292.nl).

Heemtuin Tenellaplas

Horeca

Naast Bezoekerscentrum Tenellaplas ligt **Restaurant Paviljoen De Meidoorn**.

Rolstoelen

De meeste graspaden in de heemtuin zijn geschikt voor rolstoelen en kinderwagens. Bij het bezoekerscentrum is een rolstoel te leen. Vraag ernaar bij de vrijwilligers of reserveer via telefoon 0181 48 39 09.

Ook de **Libellenroute** (1 km) en de **Bosmuismroute** (3,5 km) zijn geschikt voor rolstoelen.

Honden

In de heemtuin zijn honden niet welkom.

Wandeltips

Nog niet uitgewandeld in de Duinen van Oostvoorne? Bekijk dan ook de **Berkenroute**, **Meidoornroute**, **Nachtegalenroute**, **Wielewaalroute** en **Vogelboulevardroute**.

Vogels herkennen

Hulp nodig bij het herkennen van vogels? Download de **Vogelzoekkaart** voor je mobiel!

Duinstraat

P

Start

i

Tenellaplas

Bekijk de
route in
Google Maps

Tik op de nummers voor informatie

Start bij het klaphek naast het bezoekerscentrum. Wandel naar de oever van de Tenellapas en ga naar rechts. Volg het hoofdpad in een rondje door de heemtuin.

1 Tenellapas

In 1949 liet landschapsarchitect Cees Sipkes op een braakliggend terrein een plas graven. Met het vrijgekomen zand maakte hij op de oever duintjes, met daarop een heemtuin. Het was een van de eerste natuurontwikkelingsprojecten in Nederland. Ook nu nog draait alles om de natuur. Op het water dobberen kuifeend, meerkoet en waterhoen, in de winter zie je de slobeend.

Tenellapas

*Waterjuffers vouwen hun vleugels op,
bij echte libellen staan ze dwars op het lichaam*

Daarboven scheren waterjuffers en echte libellen. Zij zetten hun eitjes af in de plas. De vraatzuchtige larven leven eerst een tijdje onder water en klimmen dan via een waterplant naar boven. Na een laatste vervelling komt er een prachtige – maar nog even roofzuchtige – volwassen libel tevoorschijn.

2 Duingrasland

De heemtuin kent een grote variatie aan omstandigheden: van droog naar nat en van voedselarm naar voedselrijk. Daardoor groeien overal andere planten. Het hoge en droge weitzje rechts van het pad is in mei bedekt met de geelgroene ‘namaak’-bloemen van de cipreswolfsmelk.

Links van het pad is het een stuk natter en bloeien in het voorjaar volop orchideeën, zoals het soldaatje, grote keverorchis, grote muggenorchis en de aapjesorchis, waarvan de lip van de bloem lijkt op een slingeraap. Het stoffijne zaad van de orchidee kan alleen ontkiemen als in de grond een speciale schimmelsoort aanwezig is. Zaadje en schimmel groeien uit tot een knolletje, waaruit na enkele jaren de eerste bloemen tevoorschijn komen.

*Je ziet meteen hoe de
aapjesorchis en tijenorchis
aan hun naam komen*

Ook paddenstoelen komen voort uit schimmels. In de herfst staan tot 25 centimeter grote parasolzwammen langs het pad. Elders in de tuin vind je dan onder meer morielje, verschillende soorten wasplaten, panteramaniet en de dodelijk giftige groene knolamaniet.

3 Rietkraag

In de rietkraag overwinteren kikkers, padden en insecten. Ook broeden hier watervogels en rietvogels als de kleine karekiet. Door het voedselrijke water groeit het riet zo snel dat regelmatig maaien noodzakelijk is.

Het maaien gebeurt in fases, zodat er altijd wat oud riet blijft staan – sommige soorten rietvogels hebben stevige stengels nodig om hun nest in te bouwen. Op de vochtige grond direct langs de oever groeien planten als gele lis, echte koekoeksbloem, moerasspirea, grote kattenstaart, grote wederik en kale vrouwenmantel. Let hier ook op de vele vlinders die van bloem tot bloem fladderen. Vooral het icarusblauwtje laat zich vaak zien, maar je maakt ook kans op zeldzame soorten als koevinkje en kleine parelmoervlinder.

Rafelig icarusblauwtje op rolklaver

4 Heideveldje

Meestal zorgen schelpen voor veel kalk in de duinbodem, maar in dit stukje heemtuin is dat niet het geval. Hier is de bodem zuur, waardoor er soorten als veenbes, dopheide en struikheide groeien. Vlak naast het heideveld wordt de bodem afgeplagd en krijgen pionierplanten een kans. De bekendste daarvan is teer guichelheil ofwel *Anagallis tenella*, de naamgever van de plas. Je moet wel bukken om de rozerode bloemetjes – mét chic streepje – van dichtbij te bekijken. Bijzonder is ook vetblad, een vleesetend plantje met een rozet van plakkerige bladeren waarop insecten vast blijven zitten. Verder staan hier verschillende soorten varens, waaronder moerasvaren en koningsvaren.

5 Duinrel

Twee keer steek je een duinrel over, een beekje dat water uit de hogere duinen afvoert. De goudgele kleur op de oevers in het voorjaar is van paarbladig goudveil. De schermbloemigen wat verderop langs de beek lijken op selderij, maar pas op: de plant is zeer giftig. De naam dodemansvingers zegt wat dat betreft genoeg – de ‘vingers’ in de naam verwijzen naar de vorm van de knol, het meest giftige deel van de plant. Onder de statige bomen net voorbij de duinrel bloeien in het voorjaar stinsenplanten als lelietje-van dalen en daslook. De langwerpige bladeren van die laatste zijn verantwoordelijk voor de niet te missen geur van uien of knoflook.

Tapijt van daslook

6 Duinhellingen

Het pad klimt omhoog naar een kleine 'ruïne' die in 1995 is gebouwd om muurplanten een eigen plek te geven. Van dichtbij ontdek je in de zomer de bloemetjes van de muurleeuwenbek: lichtpaars met geel en wit in het midden. Op de zandige zuidhellingen rondom groeien vooral vetachtige en ruwbladige planten die goed bestand zijn tegen de brandende zon. De toortsen met de heldergele bloemen zijn teunisbloemen. Elke bloem bloeit maximaal 24 uur, waarna de volgende avond nieuwe knoppen aan de beurt zijn. Bijzonder: het openen duurt vaak niet meer dan een paar minuten – je kunt het voor je ogen zien gebeuren!

*De tennisbloem produceert
elke avond nieuwe bloemen*

7 Struweel

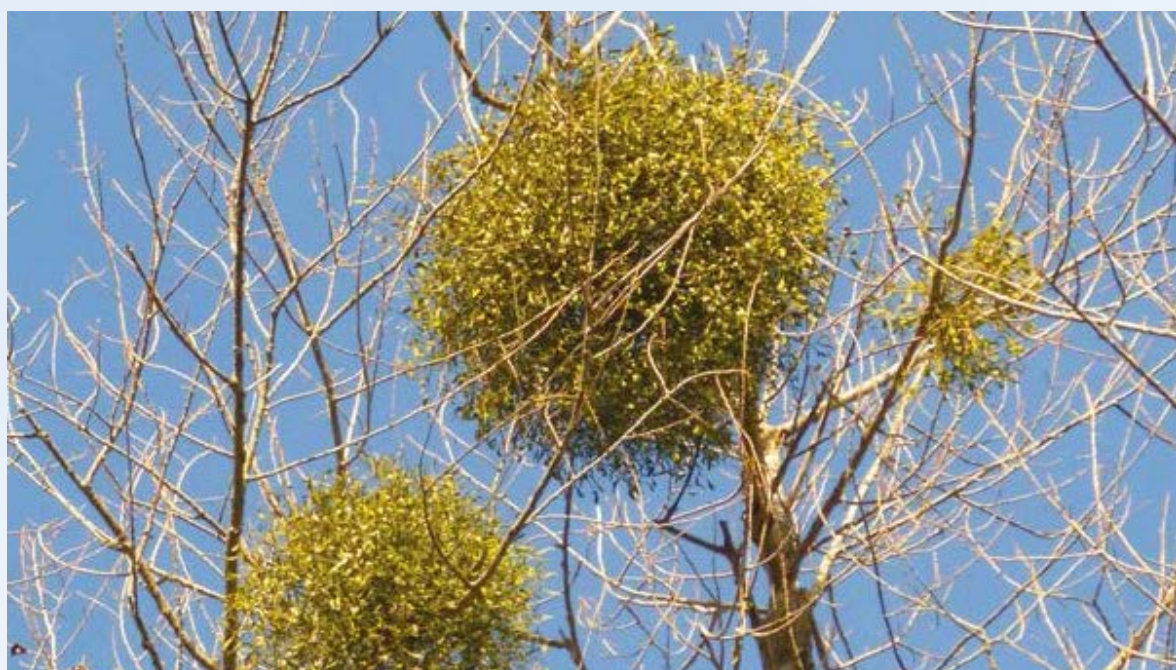
Veel struiken rond de ruïne behoren tot de familie van de rozen. Het gaat om soorten als eenstijlige meidoorn, hondsroos, duinroos en egelantier, waarvan de blaadjes onmiskenbaar naar appel ruiken. De doornige takken zijn van de dauwbraam, die hier tussen de andere struiken voortwoekert. Wat hoger op de helling staat wilde liguster. In de zomer verspreiden de trossen witte bloemen een weezoete geur, die onweerstaanbaar is voor insecten.

8 Bos

De naaldbomen komen hier van nature niet voor, maar zijn aangeplant om het stuivende zand vast te leggen. Verder staan hier enkele essen en een wilde kardinaalsmuts, die in de herfst is getooid met paarse vruchten in de vorm van een kardinaalsmuts. Tussen de takken groeit soms maretak of vogellijm, een halfparasiet die zijn voedsel opzuigt uit zijn gastheer. De plakkerige bessen worden door vogels gegeten en blijven met de poep achter op andere bomen. Zo heeft de maretak zich vanuit de heemtuin over een groot deel van de duinen verspreid.

De kleverige zaden van de maretak blijven plakken op een boom en vormen dan een worteltje dat zich naar de sapstroom boort

Op de grond ontdek je soms opvallend forse wijngaardslakken – het huisje kan wel 5 cm groot worden. Waarschijnlijk zijn ze ooit uitgezet voor de consumptie. Daarna bleken ze het hier goed te doen dankzij het kalk in de ondergrond, dat ze nodig hebben voor de bouw van hun huisjes. In het voorjaar voeren de slakken een sierlijke en vooral langdurige paringsdans uit. Elk dier heeft zowel mannelijke als vrouwelijke geslachtsorganen, dus ze kunnen elkaar bevruchten.

**Volg het pad terug naar het klaphek.
Hopelijk heb je genoten van een
leerzame wandelroute!**

Tips voor optimaal gebruik

Deze interactieve PDF is speciaal bedoeld om er met je mobiele telefoon op uit te gaan. Met de knoppen kun je snel tussen de bezienswaardigheden en de routekaart bladeren. Voor de filmpjes, vogelgeluiden en links naar websites heb je verbinding met het internet nodig. Maar het kan ook prima zonder.

De route downloaden

Download de route thuis al naar je telefoon. Hoe?

Android: mail de PDF naar jezelf als bijlage of download via Google Drive. Op je telefoon staat vaak een app om PDF's te lezen.

iPhone: mail de PDF naar jezelf of download via iTunes. Voeg de PDF toe aan je iBooks via dit icoontje: .

De route uitprinten

Toch liever de route thuis uitprinten? Open de PDF in Acrobat Reader. Kies in het menu: Bestand > Afdrukken > Meerdere pagina's per vel > 2 op 2 > Afdrukken.

Gebruikmaken van Google Maps

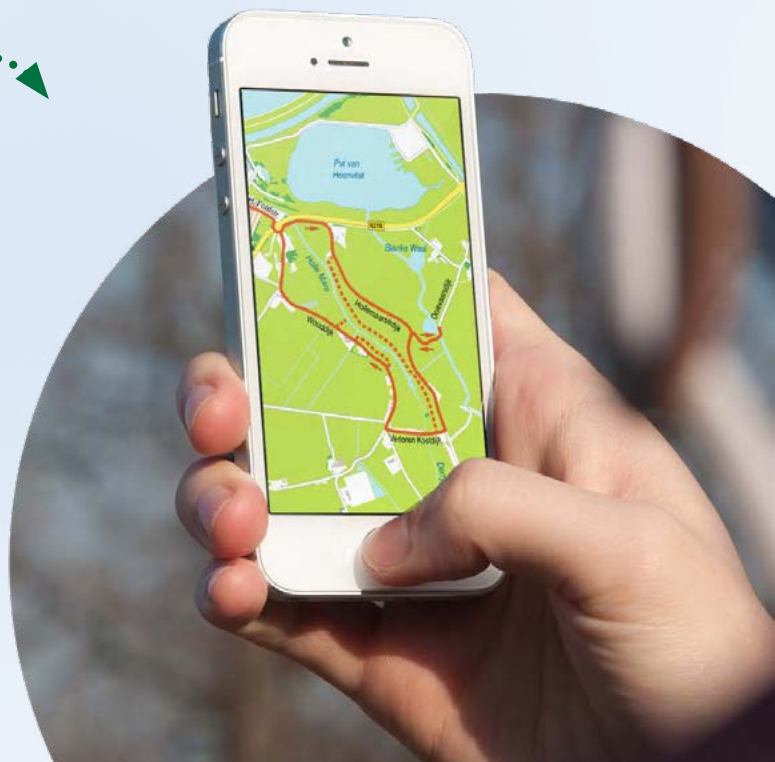
Wil je tijdens het wandelen precies weten waar je bent? Klik dan in de routekaart op de blauwe knop. Een stip in Google Maps toont je exacte locatie ten opzichte van de route. Zorg ervoor dat op je telefoon locatievoorziening aan staat.

Wandelen met GPX

Deze route is ook beschikbaar als GPX-bestand. Hiermee volg de je route via je telefoon. Je hebt dan wel een app nodig die GPX-bestanden kan openen en de locatievoorziening van je telefoon moet aan staan. **Op onze website** vind je tips en enkele aanbevolen apps voor Android en iPhone.

[Download het GPX-bestand](#)

*Op pad
met je mobiel*

Tikkie voor de natuur!

Voor mooie routes is jaarlijks veel geld nodig. Bruggetjes, hekwerk en bebording... Wij houden het allemaal bij en zorgen ervoor dat de natuur in topconditie blijft.

Iedereen kan hier gratis van genieten, maar zonder donaties is dat niet op te brengen. Help je mee onze routes in stand te houden?
Doe een Tikkie en steun de natuur.

*Alvast bedankt
voor je donatie!*

Boswachter Mirjam

Zuid-Hollands Landschap

Lekker gewandeld?

We zijn heel benieuwd wat je van de route vond en hoe het was om door onze natuurgebieden te wandelen. Reacties zijn voor ons heel waardevol voor het verbeteren en up-to-date houden van onze routes. Suggesties, opmerkingen en complimenten zijn welkom!

*Geef je mening
en help mee!*

Beoordeel deze route

*Volg het
Zuid-Hollands
Landschap!*

Zuid-Hollands Landschap